

Лупаренко Л. А.

кандидат педагогічних наук, завідувач відділу цифрової трансформації НАПН України, Інститут цифровізації освіти НАПН України, Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4500-3155>

НАЙПОШИРЕНІШІ ВІКІ-РУШІЇ ЯК ПОТЕНЦІЙНИЙ ЗАСІБ СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ОСВІТИ

З метою формування, систематизації, уніфікації та підтримання в актуальному стані поняттєво-термінологічного апарата педагогіки і психології з 2021 р. в Інституті цифровізації освіти НАПН України провадиться розроблення амбітного проекту – *Української електронної енциклопедії освіти* [1].

При розгляді програмних можливостей для розгортання цієї веборієнтованої енциклопедії вибір було зупинено на технології вікі. Доцільно врахувати, що з моменту її створення в 1994 р. американським програмістом Уордом Каннінгемом (Ward Cunningham) у світі розроблено декілька сот вікі-рушіїв. Перша спроба узагальнення такого загальнодоступного програмного забезпечення реалізувалась у канонічний список вікі, розроблених у 1995–2014 рр. [2]. На момент останнього оновлення у 2014 р. вказаний перелік складався вже зі 160 найменувань, систематизованих як за алфавітом, так і за популярними на той час мовами програмування, а саме: ASP (8 зразків), Ada (1), Awk (2), Bash (4), Cheshire (1), C (6), C++ (4), C# (12), ColdFusion (2), CommonLisp (2), BorlandDelphi (1), Easy (1), EmacsLisp (2), Erlang (1), Haskell (2), Htag (1), IBasic (1), Io (1), **Java (45)**, JavaScript (5), Lua (4), LotusNotes/Domino (1), ML (1), newLISP (1), ObjectiveCaml (2), **Perl (25)**, **PHP (85)**, Prolog (1), **Python (35)**, Rc Shell (2), Rebol (2), Rexx (1), **Ruby (14)**, Scheme (4), Smalltalk (10), ToolCommand (2), SuneidoPlatform (1), VisualBasic (3), VisualFoxPro (1), Vim Script (2).

Слід зазначити, що станом на 2023 р. більшість вікі з цього списку вже недоступні, зокрема лише 31 має активний вебсайт і підтримку розробників, а вихідний код ще 15 вікі доступний для завантаження на сайті <https://sourceforge.net> і подібних ресурсах, однак більше не оновлюється.

З активним розвитком інформаційних технологій останнього десятиліття та значним розширенням функціоналу всіх веборієнтованих систем розроблено десятки нових вікі-платформ, у т. ч. другого й третього покоління, що мають різне призначення, реалізовані на різних мовах програмування, є комерційними або поширюються у відкритому доступі.

На численних вебсайтах, присвячених питанням підтримки сфери ІТ, пропонуються переліки найкращих вікі з їх коротким описом, наприклад персональних, лінукс-сумісних, вільно поширюваних, для підтримки бізнес-комунікації та ін. На жаль, такі «рейтинги» часто відображають суб'єктивну думку їхніх авторів, без обґрунтування критеріїв і характеристик добору, та зазвичай із рекламною метою.

Аналізуючи дані профайлера *BuiltWith*® станом на дату останнього оновлення (24.10.2023), його алгоритмами виявлено в мережі Інтернет у цілому

91 120 сайтів, підтримуваних на базі технології вікі [3]. Рейтинг найпопулярніших вікі-платформ (рис. 1) свідчить, що для підтримки 42 151 сайту нині активно застосовується MediaWiki (46 %); 28 082 сайти створено на DokuWiki (31 %), дещо менше, 14 777, – на Atlassian Confluence (16 %), 3 307 сайтів – на Wiki.js (4 %) та 2 803 – на інших (3 %). 78 698 сайтів, що використовували технологію вікі раніше, наразі є неактивними.

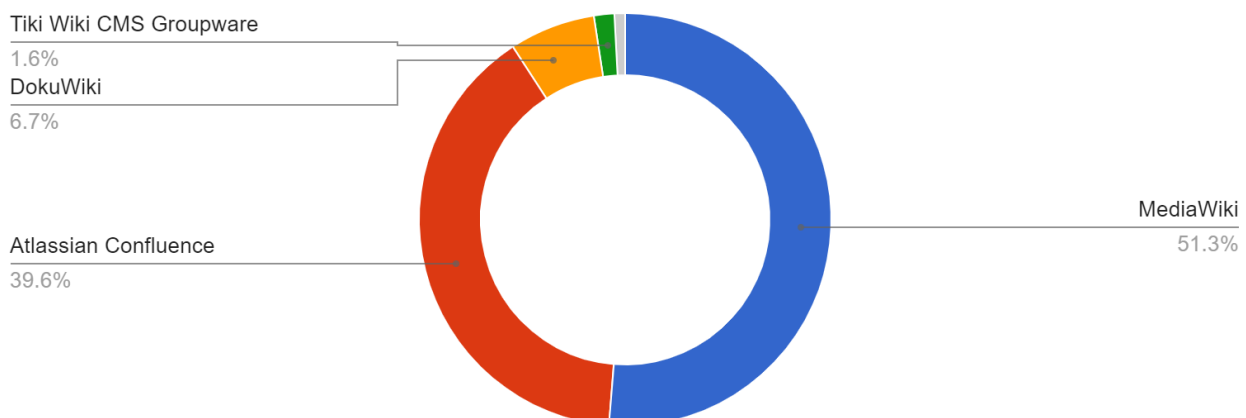
Top In Wiki Usage Distribution on the Entire Internet

Technology	Websites	%
 MediaWiki	42,151	0.05
 DokuWiki	28,082	0.04
 Atlassian Confluence	14,777	0.02
 Wiki.js	3,307	3.63
 Tiki Wiki CMS Groupware	1,294	1.16
 TiddlyWiki	641	0.7
 BlueSpice	363	0.4
 XWiki	338	0.37
 TWiki	85	0.09
 JSPWiki	36	0.04
 ScrewTurn Wiki	27	0.03
 Foswiki	12	0.01
 Wikispaces	7	0.01

Рис 1. Рейтинг найпоширеніших вікі-рушіїв за даними BuiltWith® [3]

Джерело: <https://trends.builtwith.com/cms/wiki/traffic/Entire-Internet>

Рейтинг іншого профайлера – Wappalyzer (рис. 2) сформовано на основі значно меншої вибірки, що включає 23 300 вікі-сайтів [4]. Цей рейтинг демонструє подібні тенденції з незначними відмінностями: MediaWiki (51,3 %, 11 800 сайтів), Atlassian Confluence (39,6 %, 9 100 сайтів), DokuWiki (6,7 %, 1 500 сайтів), TikiWiki CMS Groupware (1,6 %, 370 сайтів), XWiki (0,5 %, 110 сайтів), MoinMoin (0,3 %, 70 сайтів).

#	Technology	Websites tracked	Market share
1	MediaWiki	11 800	51%
2	Atlassian Confluence	9 100	39%
3	DokuWiki	1 500	7%
4	Tiki Wiki CMS Groupware	370	2%
5	XWiki	110	0.5%
6	MoinMoin	70	0.3%
7	Foswiki	-	0.2%
8	TiddlyWiki	-	0.2%
9	ikiwiki	-	0.1%
10	TWiki	-	0.1%
11	Apache JSPWiki	-	0.03%
12	WikkaWiki	-	0.03%

Рис 2. Рейтинг найпоширеніших вікі-рушіїв за даними Wappalyzer [4]
Джерело: <https://www.wappalyzer.com/technologies/wikis>

У цілому трійка лідерів є незмінною: *MediaWiki*, *DokuWiki*, *Atlassian Confluence*. До першої двадцятки також увійшли *Wiki.js.*, *Tiki Wiki CMS Groupware*, *TiddlyWiki*, *BlueSpice*, *XWiki*, *TWiki*, *ScrewTurn Wiki*, *Foswiki*, *Wikispaces*, *MoinMoin*, *ikiwiki*, *Apache JSPWiki*.

У хронологічному розрізі графіки використання цих вікі-рушіїв свідчать про два піки популярності такого роду технологій у період з 2013–2014 рр. (а-в) і протягом 2019–2021 рр. (г-д), що, ймовірно, спричинено активністю їх використання для підтримки корпоративної бізнес-документації та інформаційного супроводу розроблення ПЗ в ІТ-компаніях (рис. 3).

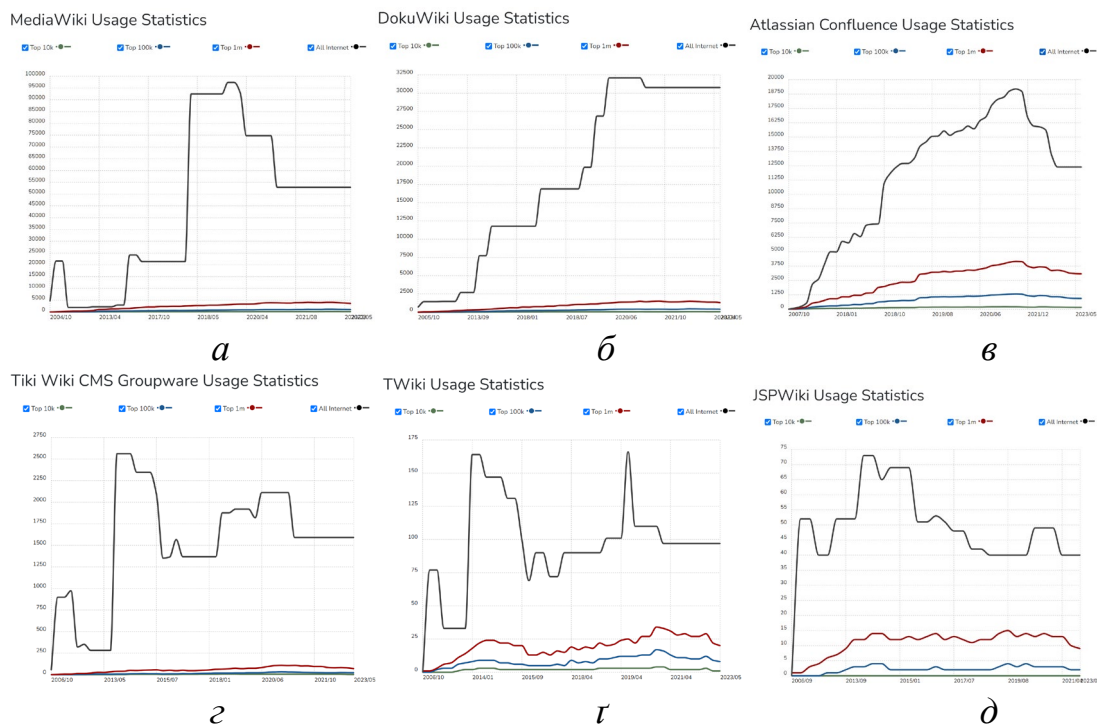

Рис. 3. Зміна кількості інсталяцій різних вікі в часі

Джерело: <https://trends.builtwith.com>

В українському сегменті мережі профайлером *BuiltWith*® виявлено 383 сайтів, розгорнутих на семи вікі-рушіях [5] (рис. 4). Частка їх використання є пропорційною загальносвітовим трендам, зокрема MediaWiki – 41 % (157 сайти), DokuWiki – 31 % (118), Atlassian Confluence – 22 % (85), Wiki.js – 4 % (14), Tiki Wiki CMS Groupware – 1,17 % (5), XWiki – 0,78 % (3) та BlueSpice – 0,25 % (1).

Top In Wiki Usage Distribution in Ukraine

Technology	Websites	%
 MediaWiki	157	40.99
 DokuWiki	118	30.81
 Atlassian Confluence	85	22.19
 Wiki.js	14	3.66
 Tiki Wiki CMS Groupware	5	1.17
 XWiki	3	0.78
 BlueSpice	1	0.26

Рис. 4. Статистика використання вікі-рушіїв в Україні [5]

Джерело: <https://trends.builtwith.com/cms/wiki/country/Ukraine>

Аналізуючи сферу застосування нині популярних вікі-рушіїв, знаходимо переважно бази документації ІТ, агро- та юридичних компаній, інтернет-провайдерів, торговельних мереж, забудовників, бізнес-корпорацій, відеоіндустрії, урядових організацій (НАЗК, КМДА, Державний земельний кадастр), приватних онлайн-курсів і шкіл, громадських, професійних, неформальних і релігійних організацій, персональних вікі та ін. Щодо вітчизняних вікі-сайтів у галузі освіти й науки слід зазначити, що на базі Wiki.js та XWiki реалізовано по одному сайту, на базі DokuWiki – 4, на базі MediaWiki – 15 сайтів.

Результати аналізу даних профайлерів BuiltWith® і Wappalyzer дають можливість виокремити вікі-рушії MediaWiki як найбільш доцільний для розгортання Української електронної енциклопедії освіти.

Список використаних джерел

1. Биков В., Буров О, Лупаренко Л., Пінчук О., Яцишин А. Концептуальні засади створення «Української електронної енциклопедії освіти». *Фізико-математична освіта*. 2022. Т. 36. № 4. С. 7–15. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2022-036-4-001>.
2. Wiki Engines : вебсайт. URL: <https://wiki.c2.com/?WikiEngines> (дата звернення: 24.10.2023).
3. Wiki Usage Distribution on the Entire Internet : вебсайт. URL: <https://trends.builtwith.com/cms/wiki/traffic/Entire-Internet> (дата звернення: 24.10.2023).
4. Wikis technologies market share : вебсайт. URL: <https://www.wappalyzer.com/technologies/wikis/> (дата звернення: 24.10.2023).

5. Wiki Usage Distribution in Ukraine : вебсайт. URL: <https://trends.builtwith.com/cms/wiki/country/Ukraine> (дата звернення: 24.10.2023).